

Sorstárs segítők alkalmazása: korlátok, félelmek, kockázatok és felelősségi körök

Arrels Alapítvány, Barcelona

Az Arrels Alapítvány tapasztalatai alapján a sorstárs segítők alkalmazásának egyik fő korlátját az adott sorstárs segítő személyes stabilitása jelenti. A sorstárs segítő a saját élethelyzetéhez hasonló, sérülékeny helyzetben lévő emberekkel fog együtt dolgozni. Ez a tükör-effektus kiválthat együttérzést és azt a vágyat, hogy minőségi szociális segítséget nyújtson, melynek alapját saját élettapasztalata teljes mértékű megértése képezi. Ez azonban érzelmileg is hatással lehet a sorstárs segítőre, feltéphet olyan sebeket, amik még nem gyógyultak be teljesen.

Ezért is kiemelten fontos, hogy a sorstárs segítő stabil élethelyzetben legyen és számíthasson a többi team tag bizalmára.

Ebben az értelemben a teamnek is alkalmazkodási időszakra van szüksége, amely alatt túlléphet a kételyein és mindenek felett legyőzheti előítéleteit azzal a sorstárs segítővel szemben, aki korábban utcán élt és most e tapasztalata alapján csatlakozik a teamhez. A legsérülékenyebb emberekkel kapcsolatos mítoszok és előítéletek nem csak a társadalomban, de a szociális segítő teamekben is jelen vannak. Ezért szükséges a nyitott és megkérdőjelező attitűd fenntartása.

A sorstárs segítők teambe történő bevonásával kapcsolatban az Arrels-nél is megjelentek kétségek és előítéletek. Az alábbiakban összefoglaljuk a felmerült kérdéseket:

Képesek lesznek-e ügyfeleink szakmai támogató szerepet betölteni olyan hajléktalan emberek életében, akik lakásban élnek?

Milyen módon tudnak majd résztvenni a teameken és végezni a feladatukat?

A válasz egyszerű: meg kell szabadulnunk saját előítéleteinktől. Ehhez meg kell ismernünk olyan szervezetek tapasztalatait, amik már alkalmaztak sorstárs segítőköt és végigmentek ugyanezen a folyamaton.

Ezeket a korlátokat és félelmeket kívül figyelembe kell vennünk a lehetséges kockázatokat is.

A két legfontosabb kockázatról: az első kockázat az lehet, ha a sorstárs segítő más elvárásokat támaszt maga elé a sérülékeny emberekkel való munkájában, mint az ügyfél. Sok esetben az ügyfélnek más céljai és útja lehet, és a sorstárs segítőnek fel kell készülnie arra, hogy elfogadja ezeket. Amennyiben ez nem sikerül, kettejük egyenrangú kapcsolata veszélybe kerül.

A másik kockázat a szenvedélybetegséggel kapcsolatos; és újra a sorstárs segítő stabilitásának és érettségének kérdéséhez vezet. Csakis a stabil sorstárs segítő képes szembenézni azokkal a helyzetekkel, amikor az ügyfél összeajtszásra invitálja őt. Ilyen esetekben a stabilitás hiánya akár a sorstárs segítő visszaeséséhez is vezethet.

A sorstárs segítő integrálása során egy másik alapvető és döntő szempont mind a sorstárs segítő, mind a többi team tag szerepének és felelősségének meghatározása. A felelősségi köröknek ugyanakkor kell lennie az összes team tag számára, abból kell kiindulnia, hogy a sorstárs segítő és a többi segítő is szociális támogatást nyújt.

A sorstárs segítőnek meg kell találnia a legjobb módot arra, hogy hozzáadja saját élettapasztalatát a segítő teamhez és meg kell határozni személyes munkastílusát. A munkatársak közötti folyamatos párbeszéd és közös munka segít meghatározni minden munkatárs felelősségét és munkamódszerét.

Kihívások és új utak a sorstárs segítő integrálásában – az Arrels tanulságai

Az Arrels egy lassú, de biztos úton halad a sorstárs segítő teambe történő integrálásában. Ez az út, nem a nulláról kezdődött. 2010 óta a szervezet felismerte az ügyfelek részvételének fontosságát – a részvétel segít az autonómia és önbecsülés megerősítésében, a szabadidő értelmes és egészséges eltöltésében.

A részvétel változatos formákat ölthet: lehet kiegészítés a nappali melegedőben, karbantartási munkák elvégzése, szabadidős tevékenységek népszerűsítése vagy az adminisztratív részleggel történő együttműködés. Ezenkívül 2015 óta az Arrels igazgatótanácsában hajléktalanságot megtapasztalt emberek is részt vesznek.

Mindezek ellenére kihívás marad, hogy hogyan emeljük a részvételt a legmagasabb szintre, hogyan győzzük le azokat az előítéleteket, amelyek szerint egy ügyfél nem képes aktív szerepet betölteni, felelősséget vállalni és közösen dolgozni. A sorstárs segítő integrálása során nem csak a sorstárs segítő jelenlétére kell figyelniünk, hanem arra is, hogy egyenrangú dinamika alakulhasson ki a team többi tagjával.

A sorstárs segítők teambe történő integrálása érdekében az Arrels felállított egy szakképzett segítőkől és ügyfelekből álló belső bizottságot. A bizottság értelmezése szerint a sorstárs segítők ugyanolyan jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek, mint bármely más munkavállaló.

A bizottság első lépésben a sorstárs segítők szakmai feladatit határozta meg, kiemelve azokat a lehetőségeket, amikhez a személyes élettapasztalatok integrálása által jut a szervezet.

Az Arrels nem csak szervezeten belül, hanem partnerszervezetei (más, hajléktalanság ellen küzdő barcelonai szervezetek) körében is népszerűsíti a sorstárs segítséget.

E mögött az az elképzelés áll, hogy a hajléktalan emberek számára képzést és foglalkoztatást biztosító szervezetek sorstárs segítőköt tudjanak delegálni más szervezetek számára. Ezek a foglalkoztatás-fókuszú szervezetek más szervezetekkel közösen alakítanának ki egy képzési tervet; az együttműködésnek köszönhetően a sorstárs segítők pedig több szervezetnél szerezhetnék szakmai tapasztalatot.

A sorstárs segítők felvételi folyamatának ugyanolyannak kell lennie, mint bármely más munkavállaló felvételének: kiválasztási folyamat után a sorstárs segítőt a team egyenrangú tagjává kell tenni, feladatkörét világosan meg kell határozni.

Úgy érezzük, hogy a fent leírtak jó útmutatóul szolgálhatnak sorstárs segítők alkalmazásához olyan hajléktalanság ellen küzdő szervezetek számára, amelyek küzdenek az előítéletek ellen és szeretnék megerősíteni azokat az ügyfeleiket, akik sorstárs segítőt szeretnének válni.